

KG Hammarlund

A. Kommentar och frågor till Elisabeth Ahlsén

Elisabeth, det du skriver om komplexitet och mångdimensionalitet i språklig kommunikation och om vikten av att söka en fruktbar balans mellan reliabilitet och validitet. Kanske underskattar jag skillnaden mellan våra respektive forskningsfält och ser analogier som inte riktigt håller för en närmare granskning, men jag drar ändå paralleller till vad ekonomhistorikern, agrarhistorikern och medeltidsforskaren Janken Myrdal skrivit om källpluralism bland annat i *Historisk tidskrift*.

Som Myrdal konstaterar har svensk historievetenskaplig metoddiskussion under närmare ett sekel starkt präglats av den Weibullska skolans stränga källkritik, där osäkra källor till en händelse underkänns och rensas ut till förmån för den bäst säkerställda. En sådan ansats har många förtjänster, men kan också leda till att historikern vänder sig från de områden av historien där källorna är osäkra, fragmentariska eller enbart ger indirekta belägg. För den som envisas med att studera sådana svårutforskade områden – till exempel vardagshistoria – blir en källpluralistisk ansats nödvändig. Ett av Myrdals exempel ansluter direkt till språklig kommunikation:

”Det kan vara sådant som tagits för självklart i samtiden och därför givit få avtryck i källorna, exempelvis handrörelser som använts för att komplettera muntlig framställning.”

Som Myrdal konstaterar har det ’metodpaket’ han beskriver i sin artikel, byggt av källpluralism, indiciemetod (användande av indirekta belägg) och de sällsynta beläggens krav, ett utmanande karaktistikum: osäkra konklusioner. Har forskaren rätt att över huvud taget uttala sig, om hans undersökning bara ger ett fåtal svårtolkade belägg för en företeelse?

”Dialektiken ligger i att både acceptera det ständigt flytande, och samtidigt se den ständiga strävan efter det fasta”, skriver Myrdal. Han förordar således ett accepterande (inom rimliga gränser) av osäkerheten. Hit hör accepterandet av att påståenden om vad som är sant blir betydligt färre än påståenden om vad som är sannolikt. En tydlig redovisning av källorna, deras antal och (o-)säkerhet ger en grund för att bedöma graden av sannolikhet. Att komplettera metodpaketet med ytterligare en metodisk ansats, att undersöka näraliggande företeelser i syfte att skapa en helhetsbild kring ett tema kan också resultera i att helheten, trots de enskilda delarnas osäkerhet, framstår som sannolik.

Jag vet inte om du har tid att läsa igenom Myrdals artikel, men om så skulle vara fallet skulle jag gärna ta del av dina reaktioner. Blir de igenkännande, eller är jag helt fel ute när jag ser paralleller mellan ditt kapitel och hans artikel? Ser du alternativa vägar att, genom fruktbara metodval, hantera sällsynta och svårtolkade belägg och osäkra konklusioner – vägar som skulle kunna brukas också av forskare inom andra fält än ditt eget? Vänligen KG

Referenser:

Myrdal, Janken: ’Källpluralismen och dess inkluderande metodpaket’, *Historisk tidskrift* vol. 127 nr 3 sid 495-504. Internet: http://www.historisktidskrift.se/fulltext/2007-3/pdf/HT_2007_3_495-504_myrdal.pdf

B. Kommentarer och svar från Elisabeth Ahlsén (EA) till KG Hammarlund (KGH)

KGH Kommentar och fråga 1: Jag vet inte om du har tid att läsa igenom Myrdals artikel, men om så skulle vara fallet skulle jag gärna ta del av dina reaktioner. Blir de igenkännande, eller är jag helt fel ute när jag ser paralleller mellan ditt kapitel och hans artikel?

EA Svar på KGH kommentar och fråga 1: Myrdals artikel var mycket välskriven och klar och en bra introduktion för en icke-historiker. Jag kan se klara paralleller till de ställningstaganden som finns bakom mina metodval och det som Myrdal skriver om "källpluralism" och "inkluderande metodpaket", på ett mer övergripande plan, även om neurolingvistik och historia är vitt skilda områden.

Paralleller kan vara att ta en bred approach för att få med alla möjligtvis relevanta faktorer i forskningsprocessen och att använda flera relevanta "källor till information". Detta då i motsats till att välja en mer avgränsad/begränsad och specifik metod eller källa till information. Att utföra ett detektivarbete för att få ny och tentativ, ibland svårfångad information att sedan gå vidare med är en annan likhet. En tredje likhet är användandet av "sällsynta fall", som jag inte skrivit så mycket om, men där noggranna fallstudier av enskilda fall med sällsynta skador eller symtom är en viktig del i att söka ökad förståelse. Även strävande efter en helhetsbild genom det breda sökandet – dvs att leta efter nyckeln i ett större och även lite dunklare område än "under lyktan", givet en osäkerhet om var den kan finnas verkar vara liknande. Rent vetenskapssociologiskt är en likhet också att inte välja den mest vedertagna metoden även om man därmed väljer en något "svårare" väg i strävan efter ökad validitet.

KGH Kommentar och fråga 2: Ser du alternativa vägar att, genom fruktbara metodval, hantera sällsynta och svårtolkade belägg och osäkra konklusioner – vägar som skulle kunna brukas också av forskare inom andra fält än ditt eget?

EA Svar på KGH kommentar och fråga 2: Det är vanligt med osäkra konklusioner i forskning om kognitiva funktioner och hjärnans struktur och funktion, eftersom det är ett område där vi är långt ifrån att förstå vad som egentligen händer, även om vi studerar många saker med många metoder. Kombinationerna av skador och kommunikationsstörningar är mycket varierande och nya, intressanta fall dyker ständigt upp. Det finns en ständig debatt mellan förespråkare för användandet av stora grupper och kontroller, vilket man kan göra med normalpersoner och experiment med t ex aktivitetsmätningar, och förespråkare för ingående och breda fallstudier och man har i viss mån försökt kombinera dessa, till exempel i s k "group-case studies", men i afasiologi kan man aldrig få ihop stora homogena grupper utan måste försöka använda "jämförbara" metoder på liknande fall och mindre grupper och pussla ihop det hela. Att ha en "metastruktur" av något slag, där man använder tillräckligt lika eller olika men kompletterande metoder är väl vad man kan göra och det kräver egentligen att man har en grundläggande enighet om hur detta kan göras och varför det är motiverat. De resultat man får fram måste ju bli kompatibla, om än kanske efter en del diskussion. (Det finns försök utifrån ett EU-finansierat internationellt nätverk att göra detta för afasiologi, men det är mycket svårt att få ihop olika approacher, de löper mer parallellt än integrerat, men kanske ändå kan komplettera varandra i viss mån.) Troligen är detta svårt men önskvärt även inom ett antal andra forskningsfält.